

Lieve edelachtbare

Max van Olden

Lieve edelachtbare

Ambo|Anthos
Amsterdam

Dit is fictie. Personages, ondernemingen, instellingen en organisaties in dit boek zijn ontsproten aan de verbeelding van de auteur of fictief gebruikt. De auteur heeft niet de intentie werkelijk gedrag te beschrijven. Elke overeenkomst met ware gebeurtenissen of bestaande personen berust op toeval.

ISBN 978 90 263 3158 9

© 2015 Max van Olden. Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Marianne Schönbach Literary Agency bv
Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam
Omslagillustratie © Hayden Verry / Arcangel
Foto auteur © Lawrence Mooij | Dutchfoto

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn ouders

*Now your smile is spreading thin
Seems you're trying not to lose
Since I'm not supposed to grin
All you've got to do is win*

David Bowie, 'Win'

I

‘Binnen veertien dagen nemen we contact met je op,’ had hij gezegd. Dat was twee weken geleden; deze middag zou ze iets moeten horen.

De middag duurde nog twee uur.

‘Goedemiddag mevrouw, u spreekt met Luna van Rooden van Ten Questions. Zou ik u tien vragen mogen stellen over uw energierekening? Het duurt maar drie minuten en als u meedoet maakt u kans op...’

Luna brak haar zin af, want ergens tussen ‘drie minuten’ en ‘kans’ had de vrouw aan de andere kant van de lijn opgehangen.

De *auto dialer* selecteerde het volgende telefoonnummer. Met een schuin oog keek Luna intussen over de rand van haar scherm naar het grote, witte bord vooraan in de zaal. Alle vijftienveertig medewerkers van het callcenter keken ertegenaan. Op het bord stond het target van die dag opgeschreven: twintig *completes* per medewerker. Luna diende tijdens haar shift twintig volledig ingevulde enquêtes over energieleveranciers te verzamelen.

Ze was om één uur vanmiddag begonnen en nu, om vijf voor vier, zat ze op twee *completes*: een bejaarde man die Luna tussen de vragen van de enquête door vertelde over de geluidsoverlast van zijn nieuwe bovenburen en een vrouw die vreemde, onsamenhangende antwoorden gaf, alsof ze high was. Ze had de antwoorden van de respondenten toch maar genoteerd, omdat ze niet wist hoe ze anders haar target zou moeten halen.

Twee completes, op honderddrieëntachtig telefoontjes.

Luna zuchtte en tikte een korte aantekening op haar toetsenbord. Bij iedere aanslag voelde ze haar vingers aan de knoppen plakken. De microfoon aan de headset op haar hoofd rook naar het opgedroogde speeksel van de tientallen collega's die het apparaat ook gebruikten; de lucht van een natte handdoek die te lang in een tas had gelegen.

Naast Luna zat een jongen die in de brugklas zou kunnen zitten. Hij las de vragen van zijn scherm op in losse lettergrepen – alsof hij net had leren lezen – en kwam op een fluorescerend geel skateboard naar zijn werk.

Haar andere buurman was een breedgeschouderde man met een Oost-Europees accent. Luna schatte hem rond de zestig. In zijn nek stond een getatoeëerde tekst. Steeds als ze hem achter zijn stoel passeerde, probeerde ze de regel van groene inkt te lezen, maar het was een taal die ze niet kende. Ze durfde er niet naar te vragen, want de man leek niet erg geïnteresseerd in een praatje met zijn collega's. En dat was Luna zelf ook niet.

Ze was vooral geïnteresseerd in de bonus die ze aan het einde van de maand zou opstrijken als ze haar targets had gehaald. Alleen dan zou haar tijdelijke baantje nog enigszins de moeite waard zijn.

Op het moment dat het volgende telefoonnummer op haar scherm verscheen, begon de iPhone in haar broekzak te trillen. Het was streng verboden om privételefoontjes aan te nemen terwijl je aan het werk was, maar vandaag aanvaardde Luna het risico.

Ze keek naar het nummer op het scherm, schoof de headset van haar rechteroor en nam op. 'Goedemiddag, Luna van Rooden.' Het 'van Ten Questions' kon ze net op tijd inslikken.

'Goedemiddag. U spreekt met Gert Westhoff.'

'Mijnheer Westhoff, hallo.'

Luna boog iets naar voren en drukte met de wijsvinger van haar vrije linkerhand haar andere oor dicht.

'U bent bij ons op kantoor geweest voor een sollicitatiegesprek.'

De man liet een pauze vallen.

'Dat klopt,' zei Luna, met een knikje.

‘Zoals ik u toen heb aangegeven, zouden alle kandidaten binnen twee weken op de hoogte worden gesteld van de uitslag.’

‘Dat kan ik me herinneren, inderdaad.’ Luna hoorde dat haar stem trilde. De hand waarmee ze haar telefoon vasthield, werd vochtig van het zweet.

‘De sollicitatiecommissie heeft alle kandidaten inmiddels besproken. We hebben onder meer gekeken naar behaalde studieresultaten, werkervaring, representativiteit en eventuele referenties, en hebben op die manier een uitslag vastgesteld.’

De stem van de man daalde in volume en toonhoogte, het laatste woord ging verloren in een kuchje.

Ze begreep het. Dit was niet meer dan een beleefde inleiding naar een nog beleefdere afwijzing. Luna’s lichaam zakte in, ze liet haar schouders hangen en bewoog haar blik naar de grond. Ze dacht aan de lijst met kantoren die ze had geselecteerd en probeerde te bedenken welk kantoor ze nog kon aanschrijven voor een open sollicitatie.

‘Ik kan u met veel genoegen vertellen dat de keuze op u is gevallen. U bent aangenomen.’

Luna veerde op. Aangenomen? Ze kreeg een onweerstaanbare drang om te gaan gillen, maar bedacht zich en zocht naar een professionele, ingehouden reactie. ‘Dat is een... heuglijke mededeling.’ Ze wist niet hoe ze het uit haar mond kreeg, het leek alsof iemand anders het zei.

‘U kunt een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek met uw patroon, meester Kratz. Hij verwacht u volgende week. Ik heet u alvast van harte welkom bij Kratz & Kratz.’

Luna zag de villa weer voor zich, ooit bewoond door een familie die rijk was geworden in de textielindustrie, maar nu in gebruik als kantoor. Ze voelde weer de spanning van toen ze aanbelde in de ronde, bakstenen portiek en de receptioniste de monumentale voordeur kwam opendoen. Opnieuw rook ze de verse bloemen in de hal en zag ze de details: de Latijnse inscripties in het houtsnijwerk boven de deuren, het parket met visgraatmotief in de bibliotheek, de hoge glas-in-loodramen boven de trappen.

Het pand hield het midden tussen een villa en een klein kasteel.

‘Dank u. Ik zal een afspraak maken,’ zei Luna, maar ze praatte tegen een pieptoon; mijnheer Westhoff had al opgehangen.

Luna voelde dat haar telefoon met zachte dwang naar beneden werd gedrukt en ze keek op. Naast haar stond de supervisor, met zijn witte overhemd en zijn rode petje. De kleine man, die alle overtredingen die Luna in de afgelopen maand had begaan – het over de stoel hangen van een jas, het te laat terugkomen van een rookpauze – als een scheidsrechter in een klein notitieblokje had genoteerd, deed zijn mond open.

Maar Luna was hem voor. Ze stond op en zei: ‘Patrick, laat je boekje maar in je borstzakje zitten. Ik hou er hier toch mee op.’

Ze trok de headset van haar hoofd en plantte hem op Patricks hoofd.

‘Per direct,’ voegde ze eraan toe.

Vervolgens liep ze met grote passen, bijna dansend, naar de uitgang van de zaal. Drie rijen hoofden met headsets keken haar na.

In de garderobe schoot ze in haar jas. Voor de spiegel boog ze naar haar spiegelbeeld en ze woelde met haar handen door haar bruine krullen. Toen ze een stap achteruit deed, struikelde ze over het skateboard van haar collega. Vloekend en met wilde armbewegingen kon ze net overeind blijven staan terwijl het skateboard wegrolde en met een tik tot stilstand kwam tegen de muur.

Opnieuw zocht ze haar spiegelbeeld op. Ze rechtte haar rug en stak twee vingers in een V-vorm omhoog, ter hoogte van haar rechterschouder: ‘Zo waarlijk helpe mij God almachtig,’ zei ze hardop, en ze schoot in de lach.

Buiten regende het, maar ze had geen geduld om op de bus te wachten en begon te rennen. Ze rende langs de tegelgroothandel, de sanitairwinkel, het opslagbedrijf, de lunchroom en de bandenspecialist, richting het centrum, naar huis. De regen droop uit haar haar en gleed over haar zwartleren broek rechtstreeks in haar sneakers, die langzaam doorweekt raakten.

Ze voelde het niet. Ze lachte alleen maar.

Luna was aangenomen.

Luna werd advocaat.

‘Je bent zes minuten te laat,’ zei mr. Kratz, die tegenover Luna aan zijn bureau zat.

Hij droeg een spencer met daaronder een donker overhemd. De knoop van zijn stropdas zat ertussen, klem als een jongetje in bed, tussen strak opgemaakte lakens.

‘Ik zou daar heel makkelijk overheen kunnen stappen, over die zes minuten, maar advocaten leven van de tijd die ze schrijven, en zes minuten is precies één tijdseenheid. Er gaan dus tien tijdseenheden in een uur. Met jouw late aankomst in mijn kamer is een tiende van een uur à tweehonderdnegentig euro exclusief btw verloren gegaan; tijd die ik normaal gesproken bij een cliënt in rekening had kunnen brengen.’

Met een vingervlugge beweging met beide handen controleerde de advocaat of zijn stropdas goed zat. Het zag eruit alsof hij dat vele malen per dag deed, als een tic.

‘Ik ben Frederik, je patroon, zoals dat heet. En als patroon moet ik je begeleiden aan het begin van je carrière als advocaat. Je hebt daarbij niet voor de eenvoudigste weg gekozen, want bij Kratz & Kratz leggen wij onze medewerkers de allerhoogste eisen op. Binnen het kantoor heb je ook niet de makkelijkste patroon toegewezen gekregen, want ik hecht zeer aan tucht en discipline. Hoe het ook zij: je zult het met mij moeten doen.’

Luna zat rechtop op haar stoel en hield haar handen keurig gevouwen in haar schoot. Ze droeg het nieuwe zalmkleurige mantelpakje dat Tobias al voor haar had afgerekend toen ze het uittrok in

de paskamer van de kledingzaak; geleid door de complimenten van haar vriend, maar gegeneerd door de glamour dat het setje uitstraalde. Hoezeer ze ook uitkeek naar de start van haar carrière, aan de kledingcultuur van de advocatuur zou ze waarschijnlijk maar moeilijk kunnen wennen. Afgelopen zomer had ze nog drie dagen in een afgeknipte spijkerbroek op een modderig festivalterrein gekampeerd.

Omdat het pakje krap zat bij haar heupen, hoopte ze dat de bespreking snel voorbij zou zijn. Voorzichtig verplaatste ze haar gewicht van de ene naar de andere bil.

‘Mijn broer en ik hebben dit kantoor in 1984 overgenomen van onze vader,’ zei mr. Kratz en hij wees met zijn duim over zijn schouder, naar een schilderij aan de wand. Luna keek naar het levensgrote portret van een man met een snor, die poseerde voor een muur van boeken.

‘Al meer dan dertig jaar hebben we zijn succes kunnen voortzetten.’

Met zijn wijsvingernagel volgde hij de rand van de vilten onderlegger op zijn bureau.

‘Mensen vragen mij wat ons geheim is,’ vervolgde hij. ‘Het antwoord is: reputatie. Mijn broer en ik kunnen bogen op een onberispelijke staat van dienst. Alle maten van Kratz & Kratz hebben een smetteloos imago en we bewaken de reputatie van dit kantoor met ons leven. We zijn een A-merk, zogezegd.’

Luna onderdrukte een geeuw door diep in te ademen.

In de kamer rook het naar een aftershave met een ouwelijke geur. Niet alleen kleding, meubels en brillen zijn aan mode onderhevig, bedacht Luna onwillekeurig, ook parfums raken na verloop van tijd gedateerd.

Opeens boog de advocaat zich naar voren en keek hij Luna recht aan. Ze zag de couperose op zijn wangen, de diepe groeven in zijn voorhoofd, en zijn oogleden, uitgezakt als de versleten fietstassen van een krantenjongen.

‘Vergis je niet in me,’ zei hij op gedempte toon. ‘Ik ben een oude man, maar ik hoor, ruik, en zie alles. Ik ken alle trucs, smoesjes en leugentjes van beginnende advocaten om een foutje weg te poet-

sen en onzekerheid te maskeren. Je mag een enkel schoonheidsfoutje maken, daarvoor ben je een advocaat-stagiaire, maar als je iets doet wat de goede naam van ons kantoor schaadt, dan zet ik je op straat, als een vuilniszak.'

Luna voelde dat mr. Kratz de grenzen van haar zelfvertrouwen verkende. Haar ademhaling stokte en ze keek hem recht in zijn ogen. Als katten die elkaar onverwachts tegenkomen, keken de advocaat en zijn pupil elkaar secondelang aan.

Toen zwaaide de deur naast het bureau open. Een jongeman kwam binnen met een dienblad. 'Tea time,' zei hij, en hij plaatste het blad voorzichtig voor mr. Kratz op zijn bureau. Er stonden een theepot en twee theekopjes op. Op een schoteltje lagen mini-stroopwafels.

'Lust u ook thee, mevrouw?' vroeg hij. Zijn beige pak contrasteerde met het mokkabruin van zijn gelaat. Hij droeg een zwarte stropdas van fijne wol die niet in een punt afliep, maar horizontaal, alsof hij was afgeknipt.

'Dit is mevrouw meester Van Rooden, de nieuwe advocaat-stagiaire,' zei mr. Kratz, en tegen Luna zei hij: 'Dit is Kenneth, je secretaresse.'

Luna gaf Kenneth een hand. 'Zeg maar Luna,' zei ze.

Mr. Kratz kuchte. 'Kenneth beweert dat een mannelijke secretaresse ook "secretaresse" heet, dus vandaar,' zei hij.

Kenneth knikte. 'En dus geen "secretaris", alsjeblieft,' zei hij tegen Luna, 'want ik zit niet in het bestuur van de plaatselijke korfbalvereniging.'

'Wat jij wilt,' zei Luna tegen de jongen, terwijl hij een kop thee voor haar inschonk.

Toen Kenneth de kamer weer verliet keek mr. Kratz op een horloge, dat op de rand van zijn bureau lag. 'We moeten ter zake komen, want we zijn alweer twee tijdseenheden verder,' zei hij. 'Iedere maandagochtend, stipt om negen uur, zit je tegenover me in diezelfde stoel, want dan wil ik per dossier weten hoe de zaken ervoor staan: heb je besprekingen gevoerd, zittingen gehad? Hoe staat het met je gedeclareerde uren, heb je brieven verzonden, jurisprudentieonderzoek gedaan? Als je zaken hebt gewonnen, zal ik

je feliciteren; heb je verloren, dan wil ik weten waarom.'

De advocaat trok buiten Luna's zicht aan een hendel en zijn stoelleuning veerde geruisloos naar achteren. Zijn ogen dwaalden even over het plafond. 'Je kamer is op zolder. Uiteraard krijg je een computer en een dictafoontje. Jij kunt het je misschien niet voorstellen, maar ik stam uit het analoge tijdperk, en daarom vind je in mijn kamer geen digitale apparaten. Ik werk nog met pen en papier en dicteer mijn brieven al twintig jaar met dezelfde ouderwetse dictafoon, met ouderwetse bandjes die mijn ouderwetse secretaresse uitwerkt.'

Daarop draaide hij een kwartslag om, naar een openstaande deur in zijn kamer die toegang gaf tot een belendend vertrek.

'Of niet, Marie?' riep hij naar de deur, maar er kwam geen reactie. 'O ja. Iedere eerste woensdagavond van de maand is de serre streng verboden terrein, want dan vergadert de maatschap daar. Wat daar wordt besproken, gaat verder niemand wat aan. De algemene kantoorvergadering is op maandagmiddag, verplichte aanwezigheid voor alle advocaten.'

Mr. Kratz voelde opnieuw aan zijn stropdas en keek even naar Luna. Hij kneep zijn ogen samen. 'Je moet beter leren strijken, want je boord kreukt.'

Voordat Luna daar iets op kon zeggen, stond de advocaat op en liep naar de aangrenzende kamer, waaruit nu het geluid van getyp op een toetsenbord klonk.

'Je kunt gaan,' zei hij, al lopende. 'Kenneth maakt je wegwijs in het kantoor, ik ben te oud voor die trappen.'

In de hal kwam Kenneth Luna tegemoet. Hij was klaar met zijn theeronde en hield een leeg dienblad in zijn hand. 'Hoe ging het?' vroeg hij. Zonder het antwoord af te wachten liep hij voor haar uit door een gang, naar de andere kant van het pand. Luna volgde en ze kwamen uit bij het secretariaat: een open ruimte met veel licht waarin secretaresses aan bureaus tegenover elkaar zaten te typen, allemaal met een koptelefoontje op. Overal stonden dossiers; op en onder de bureaus, in de vensterbank en op het aanrecht van een klein keukentje in de hoek. De lucht was verzadigd van de geur van inkt.

‘Ik zal je een paar instructies geven,’ zei Kenneth, en hij liep naar zijn eigen werkplek. Zijn collega-secretaresse aan de andere kant van het bureau keek een moment op, maar ging verder met typen zodra ze oogcontact maakte met Luna.

Kenneth schoof een extra stoel aan. ‘Ga zitten. Ben je erg geschrokken van de grote meester?’

Luna sloeg haar benen over elkaar en trok haar jasje recht. Ze maakte zich wat langer door haar rug te rechten. ‘Integendeel. Ik kijk uit naar een prettige samenwerking.’ Ze zei het op de toon waarmee ze bij Ten Questions de respondenten een ‘fijne dag verder’ wenste.

Kenneth bukte zich om een doos van de grond te tillen en zette deze voorzichtig op Luna’s schoot. ‘Dit is je werkset: een gloednieuwe laptop, een wettenbundel en visitekaartjes.’ Hij klikte op een icoontje op het bureaublad van zijn computer en wees met zijn wijsvinger op drie mappen die op zijn scherm verschenen. ‘Je agenda, het urenschrijfprogramma en je dossiers zijn toegankelijk via de kantoorcloud. De mappen van de maatschap kunnen uiteraard alleen door de maten worden geopend.’

Kenneth draaide zijn kantoorstool naar Luna toe. ‘Verder is je e-mailadres aangemaakt, en je naam wordt nog deze week toegevoegd op het bord aan de gevel. Onderaan welteverstaan,’ zei hij met een glimlach.

Luna pakte de doos van haar schoot en zette deze op het bureau, pontificaal voor Kenneths neus. Hij kwam harder neer dan Luna had gewild, waardoor er een pennenbakje omviel. De collega-secretaresse keek op.

‘Dank voor die informatie,’ zei Luna. ‘Ik had ook niet verwacht dat ik als nieuwe advocaat boven aan de lijst zou komen te staan.’

Kenneth keek van Luna naar zijn collega’s, maar de secretarissen typten stoïcijns door.

‘Oké,’ zei hij.

‘Excuus trouwens,’ zei Luna, en ze zette het pennenbakje weer overeind. Met een rood hoofd veegde ze enkele paperclips bij elkaar en deponeerde deze naast de balpennen in het bakje. ‘Waar is mijn werkplek?’ vroeg ze toen.

Kenneth stond op en liep voor haar uit, richting de trap. ‘*Follow me,*’ zei hij zacht.

Op het moment dat Luna de voordeur opendeed, schoot de kat naar buiten.

Luna en Tobias hadden voor veel geld een doorzonwoning kunnen huren. Het huis stond in een wijk aan de rand van de stad waar veel leegstand was, en was bedoeld als een tijdelijk onderkomen. Tobias had nog helemaal geen inkomen en met Luna's bescheiden starterssalaris en haar studieschuld was een appartement in het centrum voorlopig niet binnen handbereik.

Ze hadden nog geen tijd gehad om de door nicotine vergeelde muren en kozijnen van de woning over te verven. Meer zou de opknopbeurt van de huurwoning niet om het lijf hebben, en dat betekende dat Luna en Tobias zowel de vierkante rotanmatten die op de vloer lagen als de bruine plavuizen in de keuken en de badkamer op de koop toe namen.

'Shit, Simon ontsnapt! Waarom laat je hem los door het huis lopen?' schreeuwde ze door de gang.

Tobias kwam vanuit de keuken aanlopen en probeerde haar een zoen te geven.

Luna ontweek hem. 'Laat me even bijkomen. Sorry.' Ze gooide haar jas op de trap – er was nog geen kapstok – en liep door naar de woonkamer, waar ze zich op de bank liet vallen.

Het was bijna acht 's uur avonds. Luna kwam zelden vroeger thuis, vanwege de ongeschreven regel dat advocaat-stagiairs niet naar huis gingen voordat de laatste maat het kantoor had verlaten. Op de gebroeders Kratz na verschenen de maten 's ochtends pas

laat op hun werk, maar werkten ze meestal tot ver na zevenen door.

Tobias stond op de drempel tussen de gang en de woonkamer en leunde tegen de deurpost. Hij droeg een overhemd en de vaal gewassen joggingbroek die bij de sweater hoorde die Luna vaak van hem leende. Zijn haar hing voor zijn ogen, te lang om in model te brengen. Hij keek haar met een onderzoekende blik aan, alsof hij probeerde haar gemoedstoestand te peilen.

Vier jaar geleden was Luna een avondje uitgegaan in Groningen met een groepje studenten die ze nog niet goed kende. Ze was twintig. Het was haar eerste kennismaking met de drie jaar oudere Tobias, maar ze zag hem amper staan. De hele avond was ze bezig de aandacht te trekken van Robin, een jongen uit het groepje, wiens zonnebril de hele avond niet afging, zelfs niet in de donkerste clubs. Achteraf begreep Luna niet wat ze in hem had gezien.

Toen de tl-lichten om vijf uur 's ochtends aansprongen en Robin nergens meer te bekennen was, vroeg Tobias of ze dezelfde kant op fietste als hij. Pas bij het tweede afzakkertje op de bank, in het studentenhuis waar Tobias toen nog woonde, drong het tot Luna door dat hij haar leuk vond. En dat zij hém leuk vond. Ze bleef slapen in zijn hoogslaper.

Na die eerste nacht waren Luna en Tobias zes weken non-stop bij elkaar geweest.

‘Dat beest mag nog helemaal niet naar buiten. Een kat moet eerst aan de nieuwe omgeving wennen, anders komt hij nooit meer terug naar huis,’ mompelde Luna terwijl ze haar hoektanden in een nagel zette.

‘En hoelang moet jij aan een nieuwe omgeving wennen?’ vroeg Tobias na een lange stilte. Zijn mouwen waren opgestroopt; op zijn handen zaten schuimvlokken van de afwas.

‘Vraag liever of ik óóit zal wennen aan die slangenkuil.’

‘Je werkt er net twee maanden.’

‘En ik heb nu al drie aanvaringen gehad.’

‘Je hebt tenminste werk,’ zei Tobias.

Daar kon Luna niets tegen inbrengen. Ze had werk, een ar-